P-63/SK/058

Toruń, 20 września 2026 r.

Marcin Łowicki

Rada Gminy Bodzechów
za pośrednictwem Przewodniczącego Rady

PETYCJA

w sprawie nagrywania i publikowania jawnych posiedzeń komisji rady

Na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz art. 2 ust. 1–3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, działając w interesie publicznym, zwracam się o wprowadzenie w Gminie Bodzechów trwałej zasady nagrywania jawnych posiedzeń komisji rady i późniejszego publicznego udostępniania tych nagrań.

Nie wnoszę o tworzenie rozbudowanego systemu transmisji internetowych ani o profesjonalną realizację obrazu. Wystarczającym minimalnym standardem jest pełne nagranie dźwięku jawnej części posiedzenia o jakości pozwalającej zrozumieć przebieg obrad, a następnie jego publikacja. Taki zapis może być wykonany lokalnie – także prostym dyktafonem, rejestratorem, mikrofonami lub sprzętem używanym już do obsługi sesji – bez obowiązku transmisji na żywo i bez konieczności stałego dostępu do Internetu podczas posiedzenia.

Wnoszę o:

1. nagrywanie wszystkich jawnych posiedzeń komisji rady, co najmniej w formie pełnego zapisu dźwięku jawnej części posiedzenia – od rozpoczęcia do zakończenia tej części, z wyjątkiem fragmentów, których jawność została zgodnie z prawem ograniczona;
2. objęcie tą zasadą komisji stałych i doraźnych, w tym Komisji Rewizyjnej, Komisji Skarg, Wniosków i Petycji oraz wspólnych posiedzeń komisji;
3. publikowanie nagrań w BIP, na stronie samorządu albo w innym publicznie dostępnym archiwum, w sposób pozwalający łatwo je odnaleźć i odtworzyć bez konieczności składania indywidualnego wniosku o informację publiczną;

4. publikowanie nagrań bez zbędnej zwłoki, co do zasady nie później niż w ciągu 7 dni roboczych od posiedzenia; wydłużenie tego terminu powinno mieć charakter wyjątkowy i wynikać np. z konieczności sprawdzenia materiału, anonimizacji lub ochrony informacji prawnie chronionych;

5. opisanie nagrania co najmniej datą posiedzenia i nazwą komisji oraz, jeżeli jest to możliwe, powiązanie go z porządkiem obrad i protokołem;

6. wykorzystywanie w pierwszej kolejności sprzętu i rozwiązań, którymi urząd już dysponuje, w tym – jeżeli zapewnia to czytelny zapis – dyktafonu, rejestratora, mikrofonów, komputera lub urządzeń używanych już do obsługi i transmisji sesji rady;

7. wykorzystywanie nagrań już powstających, jeżeli posiedzenia komisji są rejestrowane na potrzeby sporządzania protokołów lub obsługi rady;

8. zachowywanie nagrań także wtedy, gdy komisje są transmitowane na żywo, tak aby można było zapoznać się z nimi również po zakończeniu posiedzenia;

9. nagrywanie posiedzeń odbywających się poza siedzibą urzędu, jeżeli mają charakter zwykłego posiedzenia komisji odbywającego się w innym budynku lub pomieszczeniu; w takim przypadku dopuszczalne powinno być użycie urządzenia przenośnego, a brak dostępu do Internetu nie powinien sam w sobie wykluczać lokalnego nagrania do późniejszej publikacji;

10. w przypadku wizji lokalnych, oględzin i innych posiedzeń odbywających się rzeczywiście w terenie – prowadzenie nagrania w miarę możliwości technicznych i organizacyjnych;

11. przyjęcie jasnych zasad postępowania z danymi osobowymi i innymi informacjami prawnie chronionymi, obejmujących w szczególności minimalizację ujawnianych danych, informowanie uczestników o rejestracji, sprawdzenie materiału przed publikacją oraz – gdy jest to konieczne – anonimizację, wyciszenie albo wyłączenie z publikacji wyłącznie niezbędnego fragmentu, tak aby potrzeba ochrony określonej informacji nie prowadziła automatycznie do rezygnacji z publikacji całego jawnego posiedzenia.

Jeżeli wszystkie jawne posiedzenia komisji są już nagrywane i publicznie udostępniane, proszę o wskazanie miejsca, w którym znajduje się kompletne archiwum nagrań.

Uzasadnienie

Komisje rady są miejscem, w którym odbywa się znaczna część rzeczywistej pracy nad sprawami mieszkańców.

To podczas ich posiedzeń analizuje się projekty uchwał, zadaje pytania, wysłuchuje wyjaśnień urzędników, stanowisk mieszkańców, organizacji społecznych, ekspertów i innych osób zainteresowanych daną sprawą.

Często właśnie na komisji odbywa się zasadnicza dyskusja, natomiast na późniejszej sesji przedstawiany jest przede wszystkim jej wynik.

Ustawa o samorządzie gminnym sama wskazuje na dyskusyjny charakter pracy komisji. Art. 21 ust. 4 przewiduje, że radni niebędący członkami danej komisji mogą uczestniczyć w jej posiedzeniu, zabierać głos w dyskusji i składać wnioski.

Dlatego dostęp do pracy komisji nie powinien ograniczać się do informacji o wyniku głosowania czy do protokołu. Nagranie pozwala poznać argumenty, pytania, odpowiedzi i stanowiska, które poprzedzały rozstrzygnięcie.

Brak ustawowego obowiązku nagrywania komisji nie oznacza zakazu

Ustawa o samorządzie gminnym nakłada obowiązek transmisji i utrwalania obrad rady gminy, ale nie ustanawia analogicznego powszechnego obowiązku wobec posiedzeń komisji. Nie oznacza to jednak, że gmina nie może przyjąć wyższego standardu jawności.

Art. 11b ustawy o samorządzie gminnym ustanawia zasadę jawności działalności organów gminy i wprost obejmuje prawem wstępu także posiedzenia komisji rady. Art. 22 ust. 1 tej ustawy przewiduje natomiast, że organizację wewnętrzną oraz tryb pracy organów gminy określa statut.

W materiałach opublikowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich przywołano stanowisko MSWiA, zgodnie z którym obowiązujące rozwiązania prawne pozwalają zwiększać jawność komisji na poziomie lokalnym, w tym przez odpowiednie regulacje statutowe. Sejmowa Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, odpowiadając RPO w 2025 r., również zachęciła do wykorzystywania istniejących rozwiązań prawnych na poziomie lokalnym.

Brak powszechnego obowiązku ustawowego odpowiada więc na pytanie, czy każda gmina musi już dziś nagrywać komisje. Nie odpowiada natomiast na pytanie, czy konkretna gmina może taki standard dobrowolnie wprowadzić. Przedmiotem tej petycji jest właśnie podjęcie lokalnej decyzji o zwiększeniu jawności.

Ustawa o dostępie do informacji publicznej również przewiduje materiały rejestrujące obrady. Art. 18 dotyczy jawności i dostępności posiedzeń określonych organów kolegialnych, a art. 19 przewiduje udostępnianie protokołów lub stenogramów, chyba że sporządzone i udostępnione zostaną materiały audiowizualne lub teleinformatyczne rejestrujące w pełni obrady. Przepisy te nie tworzą powszechnego obowiązku nagrywania każdej komisji rady gminy, ale pokazują, że ustawodawca traktuje pełny zapis obrad jako prawnie dopuszczalną formę dokumentowania i udostępniania przebiegu posiedzenia.

Nagrania są potrzebne również radnym

Publiczne nagrania posiedzeń komisji mogą być przydatne nie tylko mieszkańcom.

Radny może nie być członkiem danej komisji, może nie uczestniczyć w konkretnym posiedzeniu albo przed głosowaniem na sesji chcieć dokładniej zapoznać się z argumentami przedstawionymi wcześniej.

Ma to szczególne znaczenie w sprawach, w których przed komisją wypowiadają się mieszkańcy, autorzy petycji i wniosków, organizacje społeczne, eksperci, urzędnicy lub inne zainteresowane strony.

Uzasadnienie komisji przedstawia jej stanowisko. Nie zawsze oddaje jednak wszystkie argumenty, które podczas posiedzenia zostały przedstawione, w tym argumenty osób, których stanowiska komisja ostatecznie nie podzieliła.

Nagranie pozwala radnemu zapoznać się z tymi argumentami bezpośrednio i samodzielnie je ocenić.

Mieszkaniec może sam nagrywać jawne posiedzenie

Jawność działalności organów gminy wynika z art. 11b ustawy o samorządzie gminnym.

Rzecznik Praw Obywatelskich, odwołując się do art. 61 Konstytucji RP i orzecznictwa sądów administracyjnych, wskazywał, że osoba uczestnicząca w jawnym posiedzeniu komisji może samodzielnie rejestrować jego przebieg.

Mieszkaniec może więc przyjść na posiedzenie z telefonem, dyktafonem lub innym urządzeniem i nagrać obrady.

Nie każdy ma jednak możliwość pojawienia się w urzędzie w określonym dniu i godzinie. Posiedzenia komisji często odbywają się w czasie pracy mieszkańców. Przeszkodą mogą być również obowiązki opiekuńcze, ograniczona mobilność, choroba, odległość od siedziby urzędu albo po prostu brak wiedzy przed posiedzeniem, że dana sprawa okaże się dla konkretnej osoby istotna.

Systemowe nagrywanie przez samorząd nie tworzy nowej jawności. Sprawia natomiast, że dostęp do przebiegu jawnego posiedzenia nie zależy od osobistej obecności mieszkańca i posiadania przez niego własnego urządzenia nagrywającego.